

"Ací no rebenta res"

Carme Alborch (Castelló de Rugat, 1947), ministra de Cultura. Durant els últims mesos el seu somris ha estat l'únic símptoma de vitalitat del Govern espanyol, i potser per això les enquestes de popularitat la situen a molt poca distància del president Felipe González. Acaba de complir any i mig al capdavant d'un dels ministeris més puntosos, i la seua gestió, suplint els retalls del pressupost amb idees, comença a tenir efectes.

El Mercat Central de València acaba de distingir-la amb un premi.

—Sí, el de la Cotorra del Mercat. Un premi molt simpàtic.

—I en una època en què no es premia els ministres precisament.

—La veritat és que la gent és molt cordial amb mi en aquest sentit. He rebut molts premis des de la meua arribada al ministeri. No fa molt, l'associació de fotògrafs em va premiar amb el carnet de periodista.

—Vostè havia insinuat que era l'ofici que més li agradaria.

—Es que el periodista és l'antítesi a la meua situació com a ministra. Ací pots sentir-te molt constrenyida a l'hora d'expressar-te, i en canvi, el periodista pot preguntar, qualificar, criticar positivament o negativament, afalagar... I ningú no el sotmet a crítica. Perquè avui dia sembla que ser periodista té molta transcendència, no?

—En té més ser jutge, ministra. Aquests premis confirmen que vostè és la cara més simpàtica del Govern. Es conscient de la salut que irradia a pesar de la situació política?

—Bé, note que m'aplaudeixen quan vaig a inaugurar un auditori i que alguna gent se'n sorprèn. Però no crec que això em passe a mi només. Hi ha uns altres membres del Govern que...

—Vol dir?

—A banda de les característiques personals, que en el meu cas no són personals sinó mediterrànies, s'ha de tenir en compte...

—El ministre Solbes també és mediterrani.

—Però ha estat educat fora d'allí. La proximitat que nosaltres tenim amb la gent i la facilitat que tenim per a connectar no existeix en tots els llocs. Això ens fa més pròxims a la gent, sense ni tan sols pretendre-ho. També s'ha de tenir en compte que aquest ministeri propicia molt el contacte amb la gent. El mateix treball, a banda que exigeix moltes hores de despatx, invita a estar al carrer, a estar als llocs on es produeix o es representa la cultura. I ací no solament hi ha creadors sinó també espectadors.

—Ha assumit el paper de política? O costa?

—No m'ha costat. Com quasi tot, és molt evolutiu. Hi vas entrant. En vas aprenent. Vas acostumant-t'hi. A un espai. A unes maneres. A un risc. A una responsabilitat. De tota manera, aquest paper no deixa d'estar relacionat amb el que jo feia abans d'arribar al ministeri: la cultura. Hi ha un fil comú. No he estat en la Direcció General d'Agricultura i després en

Parcs i Jardins de l'Ajuntament: tots els càrrecs que he ocupat han estat relacionats amb la cultura.

—Però el ministeri confereix molta més càrrega política.

—En efecte. Ets membre d'un govern, en el sentit del nucli. Estàs més en primera línia i ets corresponsable de les decisions que es prenen, vinguen de l'àrea que vinguen, en un consell de ministres.

—Ha tocat l'eròtica del poder?

—No, què és això?

—Vostè, que és una dona poderosa, ho deu saber.

—Imagine que en el càrrec que ocupes tens unes possibilitats de transformar o introduir canvis en la societat i en el país. Això és impressionant. I si això et produeix gran plaer, calcule que ací es troba l'eròtica.

—Ha tingut aquesta sensació?

—No. M'he sentit plena d'alegria interior per haver aconseguit alguns projectes, però no ho identificaria amb el plaer.

—Qui ha canviat més des de la seua arribada al ministeri, vostè o el ministeri?

—Crec que ens hem anat acoblant. El ministeri, a pesar del canvi de directius, té una part de continuïtat quant a les persones. Aquest és un ministeri, i molta gent no ho sap, del qual depenen més de tres mil persones i que el capítol 1, el de personal, és de 20.000 milions de pessetes. Per tant, des d'aquest punt de vista hi ha una continuïtat. També hi ha una continuïtat quant al projecte dels meus tres antecessors, que eren membres d'un govern socialista. No hi ha grans oscil·lacions, encara que la trajectòria tampoc no és lineal. Cada persona que ocupa el càrrec del ministeri enriqueix, completa i afegeix les seues capacitats.

—Aquest és encara el ministeri de les subvencions? També hi ha continuïtat en aquest tema?

—No és el ministeri de les subvencions perquè és un ministeri molt inversor. Si miràrem els pressupostos, veuríem que, percentualment, la part de les subvencions és molt, no diré xicoteta, però sí reduïda. Si no, a banda dels 20.000 milions de personal, els 12.000 milions del Thyssen, els 4.000 per a acabar el Teatro Real i, a més, els necessaris per a poder continuar amb la construcció dels auditoris i les biblioteques i la rehabilitació de teatres, dins el traçat per a corregir els desequilibris territorials de l'estat, ens quedariem sense pressupost. I una cosa que molta gent tampoc no sap: d'aquest ministeri, a més de dependre

88 museus, depenen 1.700 monuments i edificis que són de titularitat nostra. Per exemple el monestir de Poblet o la mesquita de Còrdova. Per tant, té una càrrega inversora importantíssima. El capítol de les subvencions és petit, però com que els destinataris són molts i estan molt implicats en un món molt viu, és més vistós. Però les subvencions i les ajudes no les concedeix la ministra ni el director general: es fan sempre a través de jurats i comissions de composició independent, plural i solvent.

—*La fórmula que vostè va aplicar en arribar —davant la crisi, talent—, ha donat resultat?*

—N'ha donat. Ho puc dir amb tota la tranquil·litat perquè no crec que siga un mèrit meu. Hem fet un esforç d'essencialització del ministeri, és a dir, que el ministeri siga també el de la cultura de la cooperació, de les grans línies i de la coordinació, l'estudi i el planejament. Acaben d'eixir dos documents bàsics en aquest sentit: el "Mapa de necesidades culturales" i el "Mapa de infraestructuras, operadores y recursos", que han costat un any d'elaborar. Quan jo deia que havia de reflexionar durant un any, i el PP em deia que "los deberes se traen hechos", em referia a aquests treballs. El primer explica com està Espanya a nivell cultural i què seria necessari invertir i fer —modèlicament representat— tenint en compte que som un país europeu i buscant la mitjana d'Europa. I l'altre és un estudi des del punt de vista públic i privat en relació amb la cultura. I preparem "La cultura en cifras", que és el que lliga la cultura amb el desenvolupament econòmic: llocs de treball dels àmbits culturals, diners que es mouen, on s'ha d'insistir en la professionalització... Aquests estudis previs aclareixen molt l'acció del ministeri i racionalitzen els pressupostos. Tenim un projecte i una ambició. No sé quan es podrà arribar a la mitjana europea, però tenim el camí molt definit per a arribar-hi.

—*Una de les seues intencions en arribar era ser la ministra del diàleg. En canvi, són molts els alts càrrecs que li han dimitit.*

—Això no vol dir que no dialogue. El diàleg no el concebia amb els directors generals, sinó d'una manera més ampla i important: amb la societat, amb les administracions, amb els creadors, amb els intermediaris... Se suposa que a nivell intern, aquest diàleg ja ha d'existir perquè has d'estar rodejada d'un nucli de confiança que participa en el mateix projecte que tu. Si no, és incoherent. I això no vol dir que el projecte el dissenye jo i els altres hagen de dir sí, bwana. El projecte es fa tenint en compte el que cadascú sap de la seua àrea. És a dir, que tu pots donar les directrius, però la concreció dels programes la fan ells. Afortunadament, perquè són els que més en saben. En un equip ha d'haver-hi col·laboració, con-

“Ja fa temps que pensem en el canvi de titularitat de molts museus. No ho plantejem ara perquè hi haja hagut un retall en els pressupostos, sinó perquè això és creure's l'estat autonòmic, cosa que no molta gent es creu. Quan rasques una miqueta, els ix el centralisme a flor de pell.”

fiança, i creure's que un participa en el projecte.

Tenint aquesta responsabilitat, no pots optar per la comoditat i evitar-te un mal trago. Has de fer les coses necessàries perquè tot funcione millor, i això moltes voltes és impossible sense canviar la gent. Tinc la fama de tallar caps, però tots els membres del Govern —i és normal que siga així— han canviat els equips de confiança estricta. Mira ministeri a ministeri i veuràs. El que passa és que en els altres àmbits de la gestió pública, les persones que ocupen els càrrecs no són tan conegudes o no tenen tant de contacte amb gent coneguda. I això, en el cas d'aquest ministeri fa que es noten més.

—*Els plans de futur del museu del Prado no han aconseguit la unanimitat. És important?*

—No. Les crítiques d'IU no tenien cap raó d'existència. Estic convençuda que aquest és el millor procediment, i per això m'hauria agradat tenir la concurrència de tots. Segurament, tenint present les circumstàncies polítiques generals, l'actitud d'IU no té molta relació amb el fet que estiguen o no en contra del projecte.

—*Com és possible que el símbol de la cultura espanyola haja postergat tant una actuació?*

—Sempre que prens iniciatives en espais tan representatius com el del Museo del Prado, que és la institució amb què la gent de l'estat espanyol se sent més identificada, és conflictiu. S'han fet coses des de l'arribada de la democràcia: obres, ampliació de plantilla, configuració com a organisme autònom, creació d'òrgans rectors... Però no hi ha hagut actuacions de més ambició. Fa uns anys que es parla dels projectes d'ampliació, però el fet que els projectes hagen estat unipersonals, sense intermediar un concurs, ha propiciat una forta contestació a qualsevol solució. De seguida es generava la polèmica i automàticament es desistia. Va passar amb el projecte de Chueca i també amb el de Partearroyo. Per això el meu interès és convocar un concurs internacional, que estiga sota el patronatge de la UNESCO, que el jurat tinga totes les garanties i que tot el procés siga molt rigorós. I si damunt, tens el suport polític, això vol dir que es posarà en marxa i s'acabarà.

—*Segons el pla estratègic de museus, alguns museus podrien canviar de titularitat.*

—L'altre dia vaig comparèixer, a petició pròpia, al Senat per a fer una valoració sobre l'estat dels museus i examinar les diferents problemàtiques i tipologies. I a partir d'ací, vaig fer unes propostes, tenint en compte l'opinió dels professionals i les reivindicacions de les comunitats autònomes. En l'actualitat hi ha museus nacionals, museus de titularitat estatal i gestió estatal, museus de titularitat estatal i gestió transferida, museus fundacionals... Un embolic. En la primera compareixença que

vaig tenir en arribar al ministeri vaig dir que era necessari un aclarament i sensibilitzar-nos i mentalitzar-nos d'una vegada que estem en un país que es configura a partir de la Constitució com un estat de les autonomies. Les autonomies tenen competència en matèria de cultura i això havia d'incloure-nos a una reflexió i a una proposta de projectes i definició de responsabilitats i competències. En aquesta línia, plantejava que els museus de titularitat estatal i de gestió autonòmica, i precisament perquè les comunitats autònomes ho reclamen, el model seria transferir la titularitat a la comunitat autònoma. Però, és clar, això ha de ser producte d'unes transferències i això sempre és molt complicat: ha d'haver-hi una valoració econòmica, el problema del personal... Hi ha una gran tasca a fer de seure, reflexionar i fer números, però el model havia de ser aquest. Perquè la justificació que els museus depenguin del ministeri només és clara en uns casos. I no ho plantejem ara pel fet que hi haja hagut un retall en els pressupostos, sinó que ja fa temps que ho pensem. Això és creure's l'estat de les autonomies, cosa que no molta gent es creu. Hi ha gent que no té sensibilitat autonòmica, i quan rasques una miqueta, els ix el centralisme a flor de pell.

—Com viu, com a ministra i com a valenciana, tensions com les de la Real Academia de la Lengua Española amb la política lingüística del català?

—No ho veig ni negatiu. La RAE s'ha de preocupar pel castellà i l'Institut d'Estudis Catalans pel català. El problema és que com que hi ha tanta tensió pertot, el que hauria de ser una discussió de savis es tradueix en un conflicte polític. La llengua espanyola no és atacada, com alguns diuen.

—El debat catedrals/Liceu, és netament localista o la concreció de la disputa entre la cultura morta i la productiva?

—En primer lloc és un conflicte artificial. En cap raonament pressupostari ni lògic llevem els diners de les catedrals per a donar-lo al Liceu. L'altre dia em deien que els de Castellaléu no havien pensat mai en les seues catedrals fins que es va encendre el Liceu. No sé si això és així, però el que sé és que el Liceu és un símbol que excedeix la burgesia catalana. En el fons d'aquest debat hi havia moltíssima demagògia. Personalment crec que en el PP hi ha una visió de la cultura molt més preocupada pel patrimoni que no pel la cultura viva. Els

—L'IVAM pot quedar notablement afectat per un canvi d'orientació política?

—Espere que no. Bé, primer hauran de guanyar les eleccions.

—Troba lògica la reacció intestinal de l'IVAM davant la possibilitat que Consuelo Ciscar, com ha proposat el PP, en siga la directora?

—No sé com ha reaccionat.

—No ho vol saber.

—Bé em trobe gent que em transmet la seua perplexitat, la seua incomoditat. Però jo dic que primer hauran de guanyar les eleccions. I que les persones, des del moment en què estem en l'àmbit públic, hem d'estar sotmeses a les crítiques i les propostes dels altres.

preocupa molt el passat. La cultura viva i productiva els va més costera amunt.

—Com l'afecta la demolició frenètica del PP?

—L'hauria de viure d'una manera general, perquè el meu departament no és l'objectiu prioritari del foc del PP, però això impregna tots els membres del Govern de la mateixa manera. L'agressivitat, la percebem tots. Uns la contesten, però a mi em costa molt ser agressiva. Això no vol dir que no siga contundent.

—Vostè és una independent en el Govern. Considera apropiades les imputacions que els fa un sector del PSOE?

—No em sent ni atacada ni qüestionada. Al contrari. Supose que hi ha gent del partit que pot considerar que l'experiència d'alguns independents no ha estat la que era esperable, però això també es restringeix molt al cas de Garzón i Pérez Mariño. La

independència no és exclouent del compromís. Quan assumeixes un compromís, l'assumeixes i has de ser conseqüent. Jo em sent compromesa amb un projecte i un programa.

—Com a professional del dret, encara que mercantil, i com a part del Govern, com viu el pols entre el poder judicial i l'executiu?

—Al Govern tenim clar que no som generadors de cap conflicte i que s'ha de deixar treballar la justícia, que és el que reclama qualsevol persona amb sentit comú.

—Corporativisme i justícia són termes compatibles?

—El corporativisme, en general, no és positiu. I menys en l'àmbit de la justícia.

—Li van oferir d'encapçalar la candidatura municipal del PSOE per València i la va rebutjar, no?

—No. No sé si algú ho pensaria en algun moment, però jo no he tingut cap proposta. Ja sé que no s'ho creu ningú.

—S'ha escrit que li va saber greu.

—Però com m'havia de saber greu si és un honor que pensen en tu per a un tema tan important?

—Hauria acceptat si li ho hagueren proposat?

—Ah, com que això no ha passat... Estic ací fent una faena, tinc un compromís i la cosa més coherent, si depèn de la teua voluntat, és continuar ací.

—Fins l'esclafit final, del qual sobreviurà per haver seguit cursos de paracaigudisme.

—Ací no rebenta res. **Miquel Alberola**